

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egy sor 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyitási sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A budget-vita tanulságai.

Budapest, november 12.

Hírek röpködnek a levegőben, suttognak s minden felől nagy eseményeket várnak. A pártok helyzetükkel elégedetleneknek látszanak s gyülekezni iparkodnak, irányadó és akcióképes parlamenti tényezőkké törekszenek átalakulni.

A zárókövet beillesztették az egyházpolitikai törvények korszakos épületébe. Tető alatt van a nagy reform és minden részében megvalósítva. Es azok a politikusok, akik nagy megrázkódásoktól félve, a reformokat perhorreskálták, most látják, hogy kellemesen csalatkoztak, és miután belátják, hogy a kormányának sikerült programját betűszerint keresztülvinni, az egyházpolitikai törvényeket megrázkódások nélkül életbeléptetni, siker előtt minden jobb meggyőződésnek meg kell hajolnia s el kell ismernie, hogy a reformtörvények valódi szükségességből eredtek.

Két kevésbé jelentékeny eset kivételével, sehol sem mutatkozott a legcsekélyebb ellentállás sem és főleg e körülménynek kell tulajdonítani, hogy gróf Szapáry Gyula budgetbeszédében bevallhatta, vagy kellett, hogy bevallja, hogy közte és a kormánypárt közt nincs semmi elvi különbség. Hogy az ő nézetei és a kormány által kifejtett program közt nincs lényeges különbség. Es ha mégis fenntartja cselekvési szabadságát, ezt azért teszi, mert a kormányprogram keresztülvitelére szolgáló eszközökre nézve nem ért mindig egyet a kabinettel.

Egy nagyszabású, államférfiai fontosságú s rendkívüli horderejű beszédben, amely magában foglalja a történetek indokolását és a bevezetők magyarázatát, Perczel Dezső belügyminiszter reflektált a volt miniszterelnök fejtegetéseire. Perczel a kabinet nevében oly nyilatkozatot tett, melyek az állami közigazgatásra nézve egészen új szempontokat állítanak fel, eszméket fejtenek ki, amelyek egy hétre való anyagot nyújtanak megvitatásra az egész sajtónak és amelyek bizonynyal a budgettárgyalás alatt beható magyarázatok tárgyát fogják képezni. Különösen áll ez bizonyos határozatok inappellábilis voltára és a sorrendre, melyet az állami közigazgatás behozatalában be akarnak tartani.

Gróf Szapáry gravamenjeivel foglalkozva, bebizonyította a miniszter, hogy az egyházpolitikai javaslatok teljes egészében az egész országban békés uton keresztül vannak víve és itt különös szép szavakkal, teljes elismeréssel emlékszik meg a magas klérusról, a püspökökről és Vaszary Kolos hercegprímásról, kiknek békés érületének és köszönetreméltó előzékenységének kell első sorban köszönni a dolgok e békés fejlődését.

A sok oldalról megtámadott választói névjegyzékek összeállítására vonatkozólag bebizonyítja Perczel, hogy a választók száma 1896-ban csak 1 százalékkal kisebb mint a folyó évben. Visszaélés tehát nem történhetett, miután hasonló hullámzások a választók számában 1875-től folyton észlelhetők voltak. A felszólamlások száma kisebb, mint más években volt és a vá-

lasztók számának apadása vagy emelkedése első sorban a rossz vagy jó aratástól és üzletmenettől függ, nem pedig az összeíró bizottságoktól, melyeket kötelességök lelkiismeretes teljesítésére ugyanazon miniszteri leirattal hitt fel Perczel, mint elődei.

Gróf Szapárynak a vicinális vasutakra és a kiegyezési tárgyalásokra vonatkozó fejtegetéseire beható czáfolatot adva, kijelenti Perczel, hogy egyáltalán nincs ok, mely a két pártot elválasztja. Nincs különbség a czélokban, nincs eltérés az eszközökben. Ha azonban azt hiszi gróf Szapáry, hogy a kabinetnek a végből, hogy nagy nagyobb, tömörebb, akcióképesebb kormánypártra támaszkodhassék, törekednie kellene a közjogi alapon álló pártok egyesítésére az első lépést megtenni, ezzel szemben a szabadelvű párt abban a nézetben van, hogy ez az eljárás nem erősítené, hanem gyöngítene a kormánypártot.

Ha a kilépettek megóvták elhatározásuk szabadságát, a kormány megnyugvással tekinthet szavazásuk elé, miután az egész politikai irány összeegyeztése mellett végre elkövetkezik az e párt részéről való támogatás is.

Különösen lehetetlennek véljük a költségvetés megtagadását a pénzügyminiszter legutolsó beszédére való tekintettel. Lukács miniszter különösen jól volt diszponálva s beszéde nemcsak pénzügypolitikai tekintetben, hanem polemikus tartalmára nézve is kitűnő volt. Joggal hivatkozhatott arra, hogy az általa betervezett költségvetés realizálását egy pillanatra sem

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Az első regény.

Írta: Reviczky Pál.

A mikor az első lágy tavaszi szellő játszó hízkeléssel reá simul a földre, felszívja a havat és nyílásra fakasztja a hóvirágot meg az ibolyát, — ezek a piczi virágok a szellő gyerekes csókolózásától megittasodva, a tavasz mámorában már a szerelemről ábrándoznak, de a vén ákáozoknak a mult nyár izzó szerelmében született száraz hüvelyei a komoly platánok lelógó lombjai ennek a korai szellőnek az érintésére csak sziszegve nevetnek a kis szerelmes virágok felé: gyerekek, ez még csak játék, — bohó játék az egész!

A gyermekszoba közepére huzott asztal körül teljes odaadással játszott a három gyermek: Katicza és két vendége: Bandi meg annak a kis öcsőse Lulu.

Az asztal közepén mindeféle színű edények és apró tányérok között a főzőcskéhez kapott nyálánságok voltak gondosan elkülönített rakásokban elhelyezve a kis társaság érdeklődésének középpontjaul.

Az asztal végén Bandi csendes zavarban, szegletes komolysággal ült a széken, Lulu ellenben a székére tett divánpárnára térdepelve, rövidre nyírott fekete bukeiját rátámasztotta zömök kis karjaira és bekönyökölt az

asztal közepre, hogy jó lásson és közel érjen az asztalon mindent. Mind a két fiu áhitattal Katiczára néztek, a ki a szakácsnőtől ellesett állásban kezdte a mandulát reszelni. Gödrös pófaccskáját Bandi felé fordítva, nevetve mondta:

— Pompás kochot csinálók én most maguknak mandulából — és itt jelentősen kimeresztette ragyogó barna szemeit — és mazsolaszőlőből.

De Lulunak a koch sikeréhez kötött bizalma vagy a türelme volt kevés, mert minduntalan belemarkolt a mandulába.

Katicza, habár házi asszony volt, nem bírta szó nélkül tűrni ezt a pákoszkodást és amint Lulu újból a mandulához nyúlt, hirtelen a kezére ütött.

— Magával nem lehet játszani, ha maga mindent előre megesszik!

Lulu a vendégjoggal hozakodott elő.

— En itt vendég vagyok, nekem szabad azt enni, a mit akarok.

Katicza erélyesen tiltakozott a jogok illetően magyarázata ellen és Bandit próbálta férfias közbelépésre ingerelni.

— Bandi, ne engedje ezt meg Lulunak! Hiszen maga itt a háziur, mert maga lesz most a férjem!

Ez sok volt. Lulu, ki már különben is meg volt sértve, e kijelentésre gyorsan lecsuszott a székről, magával huzva a divánpárnát, odarohant Katiczához, görosösen belekapaszkodott az egyik karjába és elszántan kiabálta!

— Nem! azt én nem engedem, mert én leszek a maga férje!

Katicza ki akarta szabadítani a karját, de Lulu nem tárgított mellőle. Bandiban már a jövő férfi erények nyilatkoztak meg, mert ostoba flegmával nézte a jelenetet.

Lulu mind erélyesebben, sőt már követelésekkel lépett fel.

— En leszek a maga férje, én leszek a férje! Es ha maga a feleségem lesz, fog nekem varrni fiu ruhát és nadrágot, nagy nadrágot, mert ha én férj leszek, mindig nadrágban fogok járni!

Katicza erre egészen kifjött a sodrából, haragosan ellökte magától Lulut és Bandi mellé menekült az asztal végére. — Onnét beszélt dacos, megvető hangon Luluhoz:

— Azért is Bandi lesz a férjem, nem maga. Tudja! Mert maga még gyerek!

Lulu éktelen dühbe jött erre a sértésre.

— En gyerek vagyok? — En nem vagyok gyerek! Es hogy ha nem akarja, hogy én legyek a férje...

Pokoli gondolattal, boszútól égve futott a sarokba, előrántott egy kékes-zöld bársonyba beöltöztetett gyönyörű bábút, megtépdeste gondosan fésült lenhaját és azután haraggal a földhöz vágta.

Katicza éles sikoltással ugrott elő, rémülten tekintett a darabokra tört bábujára és keservesen elkezdett zokogni.

... Szegény babám! Szegény Viczám! Azt, hogy én férjhez mentem, azért ezt a

lehet kétségbe vonni, hogy az 1894. évi zárószámadások alapján 24 millió forint felesleget irányozhatott volna elő.

Lukács miniszter utolsó beszédében kitünő debatternek bizonyult, akinek nemcsak rendkívüli szaktudomány és a nyers anyagon való uralom áll segítségére, hanem aki polemikus irányban is helyt áll magáért s akihez hasonló nem igen sok akadt a régi pénzügyminiszterium falai közt.

BELFÖLD.

A képviselőház általános budgetvitájában még tizennyolc vanak szólásra följegyezve, valamennyien a költségvetésnek elfogadása ellen. Ily körülmények közt csak a jövő hét elejére várhatni a költségvetésnek általánosságban elfogadása fölött való szavazást. Annak, hogy a budget-törvény még ez évnek vége előtt megalkottassék, mindinkább csökken a valószínűsége.

Az új fegyelmi törvényjavaslat, mely az összes állami, törvényhatósági és községi alkalmazottakra vonatkozik, már augusztusban elkészült és legközelebb tárgyalásra kerül. Szerzője Laskóczy Imre, belügyminiszteri államtitkár.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 12.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Beni, Schöber Ernő és Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső b. miniszterelnök, Perczel Dezső, Lukács László, Wlassics Gyula és Fejérváry Géza miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök kijelenti, hogy Plósz Sándor ellen kérvény nem adatván be, végleg igazolandó.

A ház így határozott.

A költségvetés.

Szluha István nem csodálkozik azon, hogy a kormánypártból senki sem vállalkozik a költségvetés védelmére. Olyan költségvetés ez, amelyben nemcsak a laikusok, de még a szakértők sem tudnak eligazodni. Ugyan ki védelmezné az ilyen költségvetést. Az előadó azzal vigasztal, hogy kárpótlásul Európa idején hozzánk az ezredéves kiállításra. Persze, hogy el-

jön Európa, de úgy, a mint elmegy az utolsó adósához. (Derűtség a szélsőbalon.) Hogy önállóságunk teljesen meg van bontva, az a szabadelvű politika eredménye, s természetesen, hogy ő ezt a politikát nem támogatja s a költségvetést nem szavazza meg. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Meskö Sándor elismeri a többletet, de ez nem lehet rá döntő a költségvetés megítélésénél, amely első sorban bizalmi kérdés. Ha pedig számot vet a politikai helyzettel, a jelenleg kormányzati rendszerrel találja magát szemben, amelyet pedig csak kárhoznatni, elítélni tud. A nemzet már eleve sem viseltetett valami nagy bizalommal a kormány iránt és ez a bizalmatlanság jogosultnak bizonyult, mert a kormány még azt a szűkmarku programot sem váltotta be, amit állásba lépésekor nyújtott. A közigazgatási bíráskodás még mindig az ígért rovatba van s ezzel együtt pihen a kuria bíráskodásáról szóló javaslat is, amelynek ma holnap öt éves pihenési jubileumát ültetjük meg. (Helyeslés a szélsőbalon.) Az adóreformot is a szabadelvű párt hangsúlyozta s most a szabadelvű párt az ismét, amely ezt a javaslatot pihenteti. A kormány közjogi politikája hasonlóképpen semmi, vagy amennyiben valami, akkor szerencsétlen és veszedelmes. Ott van a zágrábi eset amely eléggé világosan jellemzi azt a szellemet, mely a kormányban és pártjában uralkodik. (Helyeslés a szélső balon.) Az Ausztriával való kiegyezést Szapáry a kiegyezési pártok koalícióját sürgette. Ezt a szerződési kiegyezést ellenezvén, nem látná jó szemmel az egyesület sem, mert a mostani kormányrendszer megerősödését jelentené. Ismétli, hogy nem szavazza meg a költségvetést. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Kossuth Ferenc két okból nem szavazza meg a költségvetést. Politikai és finansziális okból. (Helyeslés a szélsőbalon.) Politikailag az ország veszedelmének vallja a jelenlegi kiegyezési alapot, amely a tulstult Bécsbe helyezi; ahol pedig a tulstult és azzal az erő van, ott van a hatalom is, persze Magyarország rovására. A hatalom tulajdonsága a terjeszkedés, Ausztria terjeszkedik a mi rovásunkra, mi pedig mind inkább leszorulunk azon a sikamlós téren, amely reánk nézve a kiegyezési alap. (Ugy van! a szélsőbalon.) Haladás persze van nálunk is, de ez Ausztria dacára és a magyar életre valószínűsége folytán van meg. Am de ott van az érem másik oldala, a politikai erkölcsök hanyatlása. Jogainknak nincsenek biztosítékai és ha az a felséges halandó meghal, akkor ugyan mi lesz a kormány támpontja? Talán a következő, akit nem ismer? Ezeknek a biztosítékoknak az alkotmányban, a nemzeti önértékben kellene rejleniök, de ereken a nemzeti önértékek most irtóháborút folytatnak. A zágrábi eseményekre vonatkozó miniszterelnöki felelet sem egyéb, mint a nemzeti önérték üldözése. (Helyeslés a szélső-

balon.) E politikai okokon kívül befolyásolják őt a költségvetési szempontok is, amelyek nem kevésbé nyomatók. Olyan költségvetés ez a jelenlegi, amely nem méltó egy agrikulturnalis országhoz, hanem méltó volna egy gazdag iparos országhoz. Kiadásaink tíz év alatt 60 százalékkal emelkedtek, de bevételeink, mert a buza ára most felényi, mint 10 év előtt, 50 százalékkal estek. Mit mondanánk az olyan házigazdához, aki így rendezné be háztartását? Gyámság alá helyeznék. (Helyeslés a szélső baloldalon.) A pénzügyminiszter tehetségének és szorgalmának nagyrabecsülője, de nem alterálja kimondani, hogy az ő pénzügyi politikája sem jelent egyebet, mint szembefényvesztést, ami a mai időknek legszomorubb és egyben legjellegzetesebb vonása. (Helyeslés a szélsőbalon.) Nem járul a szembefényvesztés e politikájához és a költségvetés helyett Helyi határozati javaslatát fogadjc el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Szalay Imre a szabadelvű párt hallgatásából azt következteti, hogy a börzei és a kassai krach lehangozta. (Derűtség a szélsőbalon.) Ez egyébként megfelel annak a szellemnek, amely politikában és társadalomban egyaránt uralkodik. Attól fél, hogy a jelenlegi rendszer az erkölcsi krach mellett idő előtt eljut a finansziális krachhoz is, amelynek azonban sajnos, nem a részolgtált párt, hanem az ország fogja megadni az árát. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az ország szegényedésével szemben utalnak Budapest gyarapodására, mint az ország gazdagodásának jelére. Na hát ez nem a gazdagodás jele, ez csak annak a jele, hogy a közvetítők a gazdaközönség rovására gyarapodnak. Ezek és egyéb okok arra bírják, hogy a költségvetést ne szavazza meg. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Öt peroz szünet volt, a mely után felszólt

Ragály Lajos, aki kijelenti, hogy ő is azt a nézetet vallja: a költségvetés elfogadása, vagy elvetése bizalmi kérdés. Horánszki és Molnár József beszéde után, melyek világosan feltárják a pénzügyi helyzetet, feleslegesnek tartja a pénzügyi kritikát. Az ő kritikájának alapját a trónbeszéd és a válaszfelirat képezik. Ezekben a valuta reformja van enuncziálva s mit látunk? A reformhoz a keretet megszávtatták, de a keretnél maradtunk, mert a reformot a kormánypárt nem fejezte be. Az adóreform, amelyet a válaszfelirat szintén hangsúlyoz, ott van még a kezdet kezdeténél, mert ebben a tekintetben sem történik semmi. A harmadik javaslat a közigazgatás újja szervezése is a jövő zenéje s mert Bánffy a miniszterelnök, óhajtandó, hogy mentül később kerüljön a reformra a sor, mert Bánffy erőszakoskodása veszedelmessé teheti ezt a reformot. — Ebből látható, hogy a kilépettek csak azért hagyták oda a szabadelvű pártot, mert a párt eltért ezektől az elvektől. (Helyeslés balfelől.) Ezek folytán nem szavazza meg a költségvetést. (Élénk helyeslés balfelől.)

Lévay Henrik.

— A mezőgazdasági hitelbank. —

Arad, november 12.

Mig a parlament apró stréberei egyes eljett szavakba kapaszkodva igyekeznek magukat a szoboszlói vagy más választókerületben feltünővé tenni s a pénzben spekuláló tőzsdék hajukat tépve futkosnak a börze csarnokaiban a rohamos árhanyatlások miatt: egészen csendben, félrevonulva dolgozik egy komoly, tapasztalatokban gazdag üzletember, hogy Magyarország agrikulturnáját, mely a sok jó barátja miatt ugyszólván mozogni sem képes már, kiemelje a kátyuból, ahová nagyhangú frázisokkal beletessékelték.

Aradon nagyon sokan ismerik személyesen is azt a kiváló finansziálist, aki az első között volt akkor minden alkalommal, ha Magyarország közgazdasági viszonyai már fulladozni kezdtek a szóradatban és megmentéséért valamit tenni kellett.

Lévay Henrik az, aki az első hazai biztosító társaság és a földhitelintézet megteremtésével elévülhetetlen érdemeket szerzett magának, melyek az elismerés legmelegebb hangján lesznek megörökítve Magyarország közgazdasági történetében.

bábút el akartam tenni és a legjobb gyermeknek adni!

A sírára elősietett mamák csak nehezen bírtak rendet csinálni a gyerekek között, különösen Lulut nem lehetett meg békíteni és lecsillapítani, pedig ő a rakoncátlan bűnös volt minden bajnak okozója. Még mindig a szoba közepén állott az összetört bábú roncsai előtt és kipirulva, bátor tekintettel várta az anyját, mint valami hős a támadást.

A dorgálás nem használt, szép szerével próbálták lecsendesíteni, hogy hadd legyen csak Bandi a Katicza férje, Lulu majd pap lesz, aki esketni fogja őket. De Lulu hallani sem akart a papságról, mert ő minden áron huszár és férj akart lenni. Mégis a sok beszéd hatással volt Lulura, mert durosán elkotródott a szoba közepéről és megvető lemondással mászott fel a divánra. Egy darabig még mérgesen nézett lát Katiczára, de lassanként elunta magát s a durva szerelmes a divánpárnára hajtva fejét, mélyen elaludt s nyitott szájjal édesen kezdett szuszogni.

Bandi nem ujjongott a vételytárs legyőzésén, hanem éppen reményt vesztett szomorúsággal mutatott a pihenő Lulura és fájdalommal mondta:

— Elaludt!

Annál jobb, legalább nem rontja el a mi játékunkat!

— Igen, igen! de most már nincsen punk, hát maga nem is lehet a feleségem.

Katicza megnyugtatta a gyámoltalant.

— Ej! hiszen nem kell még most nekünk a pap! — magyarázta és visszavonozta Bandit az asztal mellé, ahol az ármány és erőszakon ült jdiadal után boldogan élvezték az egyedülletet.

A szobába lassanként behuzódott az esti homály.

A két gyerek összebujva, halkán tervezgetett arról, hogyan lesz az, mikor igazi feleség és igazi férj lesznek...

... A kocsiban mindig egyedül fognak ülni a nagy ülésben és a kiállhatatlan nevelőnőt, no meg a saját gyermekeiket ültetik a kas ülésre... a kocsiból mindig a csukrost fogják legelőször kivenni, minden csukros dinnye hű a Bandié lesz, mert azt igen szereti... és a lakás! igen a lakás!... lesz egy szalon és három gyerekszoba, hogy mindig más szobában játszassanak...

Egész beesteladett s a kis mátkapárnak a szeretet mellett eszébe sem jutott a sötét szobában félni. — az élet viszontagságaitól.

A kölcsönös vonzalom a gyermek szíveknek is bátorságot és erőt ad.

Kint megmozdult az első tavaszi szellő, melynek érintésére az ákácok száraz hüvelyei és a komoly platánok lelogó lombjai sziszegve nevettek a fészék kis ibolyák felé: gyerekek ez csak játék, bohó játék az egész!

Esuttal is ő, aki a mezőgazdasági hitelbank eszméjét fölvetette és fáradságot nem ismerő kitartással eljutott odáig, hogy ma már az eszme, mely az ő csendes munkásságában született meg, a valóság stádiumába jutott.

Lévay Henrik, ez a kiváló szaktudós, az ő éles látásával bepillantott a mai agrárius kérdéseink legmélyére és amíg mások elméleti definíciókkal igyekeztek kimutatni, hogy ebben a földművelő országban az áldást öntő talaj csak feltételesen van kihasználva, addig ő a szög tetejére ütött és kimondotta, hogy a földműves osztály kezére kell adni az ekét, melynek kezeléséhez nem azok értenek, akik ma urai a földbirtoknak.

Egy óriási kérdéssel kellett megküzdenie, mielőtt ezt a horribilis gondolatot a megvalósulás felé lehetett volna terelni. A magántulajdon sérthetlensége szent, ezt megbolygatni nem volt szabad.

De Lévay Henrik megtalálta erre is a kivézető utat s a mezőgazdasági hitelbank megalkotásával olyan intézményt vezetett be a nemzet életébe, mely gyökeres orvosszere lesz a földművelési nép elszegényedésének és a munkáskérdésnek, mely égető seb a nemzet testén.

A mezőgazdasági hitelbank a végzett alakult meg, hogy anyagilag segíyezze ama földműves gazdákat, akik kisbirtokaikban a latifundiumok miatt nem terjeszkedhetnek, meg azokat akik egyáltalában nem juthatnak földbirtokhoz.

Az önhibájukon kívül zavarba jutott vagy életföntartásukban fölakadt földműves gazdák minden támassz nélkül voltak eddig, inkább a könnyelmű vagy dologtalan birtokos számíthatott némely intézet támogatására, ha telekkönyvi lapjai még oly állapotban voltak, hogy a tönkrejutástól meg lehetett menteni.

Vannak intézetek, melyek kicsiny kamatra, olcsó törlesztésre adnak kölcsönt, de rizikót viselni nem hajlandók és amellet nehekesek, hosszú utánjárást igénylők.

A mezőgazdasági hitelbank el van készítve a rizikó viselésére is.

Nagy kiterjedésű birtoktesteket vált magához, hogy azokat apró parcellákban, a földre éhes népnek kioszthassa. Telepit, ahol telepíteni kell és terem munkás földműves elemet, megsegíti a birtokos középosztályt, melynek abból a néposztályból kell fölnevelődnie, mely nem restelli megfogni az ekeszarvát.

Mig így egyrészt a földművelés művelt termő talaj megmenekül a rablógazdaság minden fajtajától, másrészt megszűnik magától az a szocialisztikus mozgalom, mely irtózatossá pusztítással fenyeget már évek óta, s melynek vad üvöltését csak földosztással lehet elcsendesíteni.

Az a földosztás, melyet a mezőgazdasági hitelbank vett föl az ő működési programjába nagyon egészséges irányu, s hogy a kivitelben sem lesznek ferdeségei arról biztos garanciát nyújt az a név, mely a nagy akció élére van fölírva.

Arad a múlt hóban.

— A polgármester jelentése. —

A közegészségi viszonyok az előző haviakhoz viszonyítva némi hanyatlást mutattak. A fertőző betegségek száma növekedett. Az összes halálosok száma 9-el, a városi illetőségűeké 7-el volt nagyobb a múlt havinál. Az uralkodó kórakalok között a hurutos-lobos tüdőbetegségek voltak a leggyakoribbak. A vörheny járvány növekedett s az előző havi 27 esettel szemben 69 esettel volt bejelentve. Az esetek közül 55 a 2—10 évig terjedő korra esik. A járvány a belvárosban volt a legerősebb, hol a betegség 46 esettel fordult elő, asztán Pernyáiban, hol az 12 esettel jelentett be. Iskolába járó volt a betegek közül 27. Halálos kimenetelű volt 2 eset. A dif-

teritisz szintén növekedett. Az előző havi 17 esettel szemben 26 új eset jött elő. Difteritiszben beteg volt kor szerint: 2—5 évig 18, 6—10 évig 5, 11—15 évig 2 és 1 felnőtt, városrészek szerint: a belvárosban 15, Pernyáiban 8, az új telepen 2, Sarkadban 1. Halálos lefolyású volt 9-eset, mi leginkább annak tulajdonítható, hogy az illető betegek hozzátartozói a betegülést későn jelentették be. A croup 1 halálos kimenetelű esettel fordult elő. Egyéb fertőző betegségek közül a typhus 1, a kanyaró 3 s a bárányhimlő 8 esettel jelentett be. A trachomas betegek száma volt szeptember hó végén 11, szaporodott 3-al gyógyult 4, maradt 10. A kórházban kezeltetik 9, idegen 8. E.hat összesen 113 egyén, 53 férfi, 60 nő; az elhaltak között helybeli volt 99, idegen 13. Baleset következtén meghalt 3 egyén, öngyilkosság előjött 2, halva született 10. A városi lakosság halálosok évi aránya volt 1000: 26.5. A megyei kórházban ápolatott 351 egyén, az iszraeliták kórházában 11, összesen 362, ezek közül gyógyult 135, javult 25, meghalt 22. Az ápoltak között helybeli illetőségű volt 26.

A népesség viszonyok kedvezőnek mondhatók. A városi újszülöttek száma a városi halálosokét 26 esettel haladta meg. Élve született 135 gyermek, 62 fiú, 73 leány törvényes 119, törvénytelen 16. A születések évi aránya 1000: 36.1. Házasság kötött: 14.

A személybiztonság nagyobb mérvű bűnesetek által megzavarva nem volt. A vagyonbiztonság ellen egy nagyobb betörési kísérlet követett el, melynek elkövetője tetten érvén, azonnal elfogatott. A 44 esetben felmerült kisebb tolvajlás tettesei 34 esetre nézve kinyomoztatottak. A kihágási bíróságnál szeptember hórol elintézetlen maradt 1 ügy, október hóban befolyt 278, elintézés alatt állott összesen 279, ebből elintéztetett 124, bíróságokhoz áttétetett 32, tárgyalás alatt maradt 3. Letartóztatott, részben előállított 118 egyén, ezek közül elítéltetett 114, a bíróságoknak átadott 4. Kintasított 22. A kapitányi hivatal hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalatott és elintéztetett 78. Letartóztatva volt 89 egyén, eltoloncoltatott 68, rendőrileg büntetett 21. A bejelentési hivatalnál bejelentett 2255 beköltözés és 1978 kiköltözés. Bejelentés mulasztásért büntetett 89 egyén. Bejelentett s nyilvántartásba vétetett 1001 cseléd és 302 gyári munkás. A vendéglőkben szállva volt 674 utas. Szolgálati viszonyból eredő panasz tárgyalatott 20 büntetett 15 cseléd.

A kapitányi hivatalnál mint iparhatóság a nál iparjogosítványt nyert 19 iparos 11 kereskedő, iparát áthelyezte 2 iparos 1 kereskedő, megszüntette 5 iparos 2 kereskedő. A tanoncz lajstromba bejegyezett 9 iparos, 12 kereskedő tanoncz; a tanviszony megszűnt 2 kereskedőnél. Ipari kihágási ügy tárgyalatott 2, büntetett 4 segéd. Munkakönyvet kapott 20 segéd, azzal jelentkezett 96, ideiglenes igazolványt nyert 6, azzal jelentkezett 3.

A városi szegény-pótlóban elhelyezve volt 68 egyén, kibocsátott 2, meghalt 2, október hóban felvétetett 1, maradt e hó végén 60. Elemezésükre 1882 adag melegétel s ugyanannyi adag kenyér szolgáltatott ki. A havisegélyben részesített szegények száma 394 október hóban felvétetett 13, a segély megszüntetett 8-nál maradt e hó végén 399. A városi közönsége által tartott árva és leleny gyermekek száma volt 57. Nem a városi közönsége által tartott dajkaságba adott gyermekek száma volt szeptember hó végén 100, októberben felvétetett 15, anyjának visszaadott vagy más helyre vitetett 16, maradt e hó végén 99.

Tűz 5 esetben volt, nagyobb arányokat azonban egy sem öltött.

A községi bíróságnál elintézetlen maradt szeptember hó végén 124 ügy októberben befolyt 1191, összesen elintézés alatt állott 1315, ebből elintéztetett 1060, tárgyalás alatt maradt 255. Végrehajtás foganatosított 100, árverés tartott 1.

A katonai ügyek szabályszerűen vezetettek. Tartózkodásra és távozásra jelentkezett 342 közös hadseregbeli és 203 honvéd-tartalékos. Utóállított 2 helybeli illetőségű hadköteles. Önként besoroztatott 3. A póttartalékba áthelyeztetett 2. Elbocsátott 1. Az ellenőrzési szemlék szabályszerűen megtartottak és pedig a honvédségnél október 5 és 6-án, a népfelkelő parancsnokságnál 7 és 15-én, a közös hadseregnél pedig 18 és 23-án. A háztulajdonosok terhére elszállított 30 tiszt, 529 legény és 474 kincstári ló. A városi területe elszállított 11 táborkok, 23 törzsiszt, 68 főtiszt, 12 katonai hivatalnok és 2 havidijas.

Utak javítására és fedenyag beagyazására felhasználatott 972 kézi közmunka-napszám. A tor-

nyai és kurticsi utakra kiszállított fedenyag beagyaztatott, a vizesi utra a fedenyag kihordatott. A kisköruton a fa- és fémipari iskola körül a csatornázás, feltöltés és aszfaltozás befejeztetett, a kövezés folyamatban van. A hárs-utca kövezése befejeztetett. A külvárosi utcákba kihordott fedenyag beagyaztatott.

A csatornázási munkák a Hunyady és Boczkó-utczákban eszközendő csölerakás és a szeilőztető készülék kivételével készen vannak. A vízvezetési telepen a szűrő és tiszta víz-medence a szűrőlapok elhelyezésének kivételével készen van. A gépház nagy kéménye elkészült. A vízvezetési csövek lerakása folyamatban van.

Az adóbejárási eredménye a következő volt: Befolyt: állami adó 17,544 frt 41 és fél kr., leiratott 2624 frt 25 kr., összesen 20,168 frt 76 és fél kr., hadmentességi díj 654 frt 10 kr., leiratott 7 frt, összesen 661 frt 10 kr., jog és bélyeg illeték 2074 frt 55 kr., községi adó 6,445 frt 40 kr., leiratott 974 frt 23 kr., összesen 7,419 frt 68 kr., utadó 661 frt 59 kr., leiratott 132 frt 88 kr., összesen 793 frt 97 kr., átírási díj 1,499 frt 70 kr., iparkamarai díj 92 frt 23 kr., idegen köadó 1281 frt 29 kr., leiratott 4093 frt 24 kr., összesen 5824 frt 53 kr. Az árvapénztár forgalma volt bevételben a múlt havi maradvánnyal együtt 310,321 frt 94 kr., kiadás volt 7,611 frt 18 és fél kr., maradvány 302,710 frt 75 és fél kr. A hási pénztár bevétele volt 58,444 frt 46 és fél kr., kiadása 44,193 frt 47 és fél kr. 14,250 frt 99 kr. Az utépitési alap bevétele volt 13,858 frt 03 kr., kiadása 8243 frt 9 kr., maradvány 5,614 frt 04 kr. A védgát építési alap állása volt 8727 frt 22 és fél kr. A különféle alapok bevétele volt 517,582 frt 42 kr., kiadás 20211 frt 02 kr., maradvány 497,321 frt 40 kr. Kövezetvám befolyt 26,773 frt 01 kr., helypénz 30,060 frt 72 kr., partvám 2,242 frt 93 kr., összesen 59,076 frt 66 kr., kiadás volt 9,632 frt 92 kr., maradt tiszta jövedelem 49,443 frt 74 kr.

A mértékhiteljesítő hivatalnál hitelesített 58 db. folyadék mérték; 1428 db. hordó, 93 db. száraz tárgy mérő 8 db., mérleg, 11 db. súly. Hitelesítési díj befolyt 617 frt 23 kr.

A ragadós száj- és körfömfájás s szarvasmarhák között 27 esettel járványvesztéleg lépett fel. A léptene és a veszetség egy-egy esetben észleltetett.

Arad, 1895. évi november 6-án.

SALACZ GYULA s. k.
királyi tanácsos, polgármester.

IDÓJÁRAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 763.4 milliméter, délután 2 órakor 761.4 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 9.0, délután 2 órakor C° + 15.8. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 3, délután 2 órakor DK. 4. Felhőzet: reggel félderült, délután félderült. Csapadék az előző 24 órában: 0 milliméter.

IDÓJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 18. —
Szárax. — Enyhe.

HIREK.

November 13. Szerda. Róm. kath. naptár: Szaniszló. — Protestáns naptár: Szaniszló. — Görög-keleti naptár (november 1.): K. és D. — A nap két 7 óra 3 perczkor, nyugszik 4 óra 23 perczkor.

Szabadságbaroz emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölesy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Városi közgyűlés. Aradváros köztörvényhatósági bizottsága november havi rendes közgyűlését ma, szerdán d. u. 4 órakor tartja meg. Az érdekes tárgysorozattal bíró közgyűlésre e helyen is felhívjuk a köztörvényhatósági bizottság tagjainak figyelmét.

— Bucsu és beköszöntő. A Radmegye és Arad sz. kir. város közönségéhez tegnap az alábbi két miniszteri leirat érkezett:

Ő császári és ap. királyi Felsőége e hó 2-án Bécsben kelt legfelsőbb kéziratával a földművelésügyi II. kir. miniszterium vezetésétől saját kérelmemre legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn e tárcza vezetésétől megválok, a t. törvényhatóságnak szives támogatásáért, melylye

földmivvelési érdekeink gondozására irányuló törekvéseimben találkozni szerencsém volt, mely köszönetemet nyilvánítom.

Kelt Budapesten, 1896. évi november hó 3-án.

F e s t e t i t s.

Ó cs. és apost. kir. Felsége a hó 2-án Bécsben kelt legfelsőbb kéziratával engem földmivvelésügyi magyar minisztervé legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Midőn tehát a mai napon a földmivvelésügyi miniszterium vesetését átvéném, szánok a törvényhatóság hazafias támogatására és azon reményemnek adok kifejezést, hogy közgazdasági érdekeink szolgálatát czélzó működésében a törvényhatóság hazafias készsége erős támaszom leendő.

Biztosítom egyttal a törvényhatóságot, hogy mindig örömmel fogom megragadni az alkalmat, midőn a törvényhatóságnak a gazdasági jólét emelését czélzó törekvéseit előmozdithatom.

Budapest, 1896. november 6.

D a r á n y i

A miniszterlátogatás és az aradi ipartestület. Az aradi ipartestület előljárási bizottságának tegnap d. u. 5 órakor tartott látogatott gyűlést Nikolits Péter elnök megnyitván, a rendes tárgysorozat megkezdése előtt előterjesztést tesz azon intézkedésekre vonatkozólag, melyeket Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszternek Aradra érkezése alkalmából fogantatni szükséges volt, mert a kézműiparosok nyomasztó helyzetén nézete szerint csak úgy lehet segíteni, ha az illetékes tényezőket azoknak bajairól felvilágosítjuk, a helyzet képét őszintén eléjük tárjuk s őket ily módon ügyeinknek megnyerjük. Hoffmann Viktor arra való tekintettel is, hogy a miniszterlátogatás alkalmából a testület elnöke általában az iparosság ellen bizonyos oldalról az „Arad és Vidéke” hasábjain támasztás intéztetett, szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy az elnök intézkedéseit nem saját kezdeményezéséből fogantotta, felkérte őt erre az előljárási és kültagok egy nagyobb küldöttsége s amit tett, nemcsak az egész előljárási bizottság, hanem az egész aradi iparosság gondolkozása szerint cselekedte. Különben elég bizonyítékot szolgáltatott erre nézve a Dobránszky vendéglőjében tartott diszvacsorán megjelent iparosok impozáns száma. Miután pedig a lefolyt ünnepély tapintatos és czélirányos rendezése arról győzte meg az előljárási bizottságot, hogy az elnök és Mihálik József alelnök vezetése alatti rendezőbizottság a viszonyoknak megfelelőleg teljesen kifogástalanul jártak el — így indítványozza, hogy fáradhatlan működésük fejében nekik az előljárási bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. Az indítványt lelkes éljenzéssel egyhangúlag elfogadták.

A harmadik kerületből. A f. hó 17-én megejtendő városi törvényhatósági tagválasztások alkalmából a szabadelvű párt hivatalos listáján szerepel a harmadik kerületben Krivánszky János neve is. Mint utólag értesülünk, Krivánszky János hajlandó elfogadni a jelöltséget s helyette a párt a mai nap folyamán más jelöltet állít.

A vidéki városokért. A vidéki városoknak adandó építési költségek megfizetése a pénzügyminiszteriumban, mint értesülünk, törvényjavaslat készült, melyet a miniszter közelebb a képviselőház elé fog terjesztetni. A törvényhatóságok nagy része által a képviselőház elé terjesztett előiratokban kifejezett előiratokban kifejezett kérésnek tesz eleget a kormány ennek a törvényjavaslatnak a benyújtásával.

Hol van Farkas Menyhért? Pár hónappal ezelőtt többször volt szó Farkas Menyhértről, az ugynevezett lottókirályról, aki immár kitöltötte a részabott büntetést. Mikor kiszabadulási ideje közeledett, megkérdezték tőle, hogy mit fog csinálni? Alitól az azt mondta, hogy asztalos-üzletet nyit, mert ezt a mesterséget teljesen kitanulta a szegedi csillagbörtönben. Szó volt arról is, hogy Aradon telepszik meg, a hova — írja a P. H. — rokoni kötelék is fűzte. De azután ezek a tervek nem valósultak. A büntetését kiállott Farkas Menyhért mihamar elhagyta Szegedet s az érkező hírek azt mondták, hogy Aradon megegye egyik kisebb helységében éldegél oszondben. Es ezzel megegyeztek a hírek, de a világ sem igen érdeklődött a büneért meglakolt ember iránt, aki ellen immár senkinek sem lehetett kifogása. Most azonban megint szóba fog kerülni az egykor sokat emlegetett ember, a ki a mondott lap értesítése szerint nyomtalanul eltűnt. Hogy hol van, hogy merre jár, nem tudja senki s nem tudják gyermekei sem, akik egyébként jó anyagi körülmények között élnek. Tartózkodási helyéről, abból az aradmegyei csendes faluból eltávozott s azóta semmi nyom sem mondja meg, hogy hol van. Azok, akik érintkeztek vele, azt hiszik, hogy végleg elhagyta Magyarországot sőt Európát is s hogy ezidőszent már túl van a tengereken. Ezt pedig azért hiszik, mert többször beszélt elutazásáról s ama szándékáról, hogy — Afrika-ba megy, ahol nem ismeri senki s ahol új életet kezdhet, anélkül, hogy szemére hányják a múltat, a keserves múltat. Es nem lehetetlen, hogy ma már csakugyan Afrikában van, kezdetén az új életnek, amelyen talán más eredményt ér el, mint amilyet itt elért.

Népesedési mozgalom. A városi főorvosi hivatal a születések és halálozások számadatait a következőkben adta meg. Született a múlt héten összesen 33, még pedig 18 fi és 15 nő. A születés évi aránya 36.7 pro mille. — Meghalt 23, ezek közül 13 fi és 10 nő. A halálozás évi aránya tehát 25.4 pro mille.

Az új kerületi igazgató. Az aradmegyei gyógyszerész-egyesület, holnap csütörtökön délelőtt 10 órakor tartja meg Nagy Lajos sörarnokának külön helyiségében rendes évi közgyűlést. Ezen az ülésen töltik be a megboldogult Rozsnyay Máttyás halálával üresedésbe jött kerületi igazgatói állást is. Mint értesülünk, gyógyszerész-körökben olyan a hangulat, hogy kerületi igazgató Csiky Lukács simándi gyógyszerész, helyettese, illetve alelnök pedig Khandy József aradi gyógyszerész lesz. — A közgyűlést banket fogja követni.

Polgári házasságkötés a hivatalos helyiségen kívül. Ismételve megtörtént már, hogy az anyakönyvvezetőket fölkérték, hogy a házasság megkötésénél a hivatalos helyiségen kívül, a menyasszony szüleinek házában működjenek közre. Egy ily fölkérés alkalmával kijelentette a belügyminiszter, hogy a törvény és utasítás szerint ez a kivételes eljárás csak valódi méltánylást érdemlő tárgyalások okok esetében vehető alkalmazásba; maga az a körülmény pedig, hogy a házasságkötés kiválóbb társadalmi állást foglalnak el, a törvény kivételes intézkedésének alkalmazását megengedő fontos oknak nemcsak nem tekinthető, de az ily alapon való kivétel egyenesen ellenkezőnek az egyenlőség és a szabadelvűség követelményeivel. Minthogy pedig azt a szabadelvű szellemet, melynek az 1894. XXXI — XXXIII. t. cikkkel létket köszönik, eme törvények végrehajtásánál is elvi tisztaságban kívánja föntartani a miniszter, fölmerült kérdés folytán meghagyta, hogy a szóban forgó kivételes eljárást kizárólag azokban az esetekben vegyék igénybe az anyakönyvvezetők, a melyekre nézve azt megengedhetővé teszi a törvénynek és utasításoknak helyes magyarázata.

A borosjenői Tisza-család ősej. A magyar heraldikai és genealogiai társaság közlönyében, a „Turul”-ban, már régebb idő óta folyik a borosjenői Tisza-család őseinek ör-

merítéséről. A most megjelent füzetben levő rész leginkább Tisza Györggyel foglalkozik, aki 1699-ben a családjától elvett birtokok ügyében kezdett pört a bécsi bizottság előtt. Tisza György uram is prókátor volt s igen értette a dolgát, de minden elővigyázatossága és ügyvédi furfangja daczára sem ért eredményt s a pört elvesztette. Mikor a régi vagyont visszaszerzése után látott, akkor volt egy kis jószága Görgényszentimrében, mikor azonban a pörnek vége szakadt, akkor már a birtok is elveszett és semmije sem maradt más, mint a prókatori diplomája. Ebből azonban nemcsak megélt, de még vagyont is szerzett. Nagy hírű, jeles prókátor vala, — mondja a cikkek írója, dr. Komáromi András — kit Erdély legelőbbskelő családjai tiszteltek meg bizalmukkal, mindazonáltal László fia még is többre vitte és élete végén megszerezte neki azt az örömet, hogy az ősi vagyont egy részét szerencsésen visszapörölte. De György fiával csak keserűség volt, mivel hogy őseinek hitét elhagyván, — az Isten tudja micsoda sugallatból — beállott francoszkánus barátokhoz. A Tiszafamiliában, ebben a tősgyökeres református családban tehát francoszkánus barát is volt.

Az aradi ipartestület előljárási bizottságának ülése. A múlt ülés jegyzőkönyvének vevetése s hitelesítése után — titkár előterjeszté az irodai és pénztárforgalmi kimutatásokat — valamint az önálló iparosok között október hó folyamán beállott változásokat. A miskolci ipartestület felhívása folytán az előljárási bizottság E. Illés László tb. titkár indítványa folytán elhatározta, hogy a vásárujgy szorgalmazása érdekében, (mely tárgy még az 1892. évi orsz. kongresszus ülésén foglalkoztatta) a kereskedelemügyi miniszterhez felir, sürgetve ezen a kisiparosokat oly közelről érintő ügynek mielőbbi kedvező elintézését. Miután a lefolyt október hóval egy éve múlt annak, hogy a szálló a testületi épületbe hozott s a testület kezelése alá vétetett, szükségesnek tartotta az elnökség a lefolyt év forgalmát kimutatásba foglalni, mely szerint közvetítési díjakból bevétel volt a testületnek 556 frt 12 kr, hálás és podgyászból 148 frt 05 kr. összesen 704 frt 17 kr. Mivel szemben 299 frt kiadás, marad a helyiség lakbérének fedezésére 405 frt 17 kr. s a testület részére azon erkölcsi elégtételt, hogy a jövő menő segédek tisztességesen elvannak látva, megvannak ova a rossz társaságoktól, s a közvetítés kifogástalan sorrendben teljesítettek. Fehérvári Sándor pécsi bádogos mester ajánlata a bádogos szakba vágó mértani rajz oktatására nézve közhírré tételre határozott. Ha vanosák Lajos oszmadia mesternek ama kérelme, hogy az általa alakított oszmadia iparosok polgári dalárdája a testületi kisteremben hetenkint egy estén tanórákat tarthasson — engedélyeztetett. Végül felszabadított 22 tanuló, kikhez elnök oktató beszédet intézett.

A munka áldozata. Szorgalmas munkása volt az aradi waggongyárnak Ferenczi József. Tegnap a munka hevében megsérült, mely sérülés az orvosi vélemény szerint csak több heti ápolás után fog begyógyulni. A fűrészt kapta el jobb karját és annyira belevágott a husba, hogy az izmokat, idegeket erősen megsértette. A szerencsétlen embert be szállították a kórházba.

Miniszteri segély. A földmivvelési miniszter a jövő esztendőől kezdve tíz évi részletben fizetendő hetven ezer forintnyi állami segélyben szándékozik részesíteni az alsó-fehérkőrösi társulatot, amely czélba vette a Gyula, Csaba, és Békés városokat átmetező élővíznek rendezését és a Fehérkőrös ből való táplálását. Tekintettel arra a körülményre, hogy a főforgó esetben nagy és népes vidéknek közgazdasági érdekeiről van szó s emellett a társulat a vízhasznosítás is működésének keretébe szándékozik vonni a többi éven holdnak üntözésére a vízét kiszolgáltató teljesen indokoltnak tartja a földmivvelési kormány ennek a segélynek a megadását. — Kiváló izléssel festett, valódi művész képek láthatók tegnap óta Reinhardt aradi butorgyáros kirakatában. A képeket Veress Zoltán, a csabai származású müncheni hazánkia festette s finom kivitelűknél fogva méltán magukra vonják a közönség figyelmét.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda (november 18.) A nagyzás hőbortja, bohózat.

Csütörtök (november 14.) Klári, operette. Először. Péntek (november 15.) Klári, operette. Másodszor Szombat (november 16.) Grant kapitány gyermekei, dráma.

Vasárnap (november 17.) Délután fél helyárrakkal: Csókon szerzett vőlegény, népszimű. Este: A Grant kapitány gyermekei, dráma.

* A mai előadás. Pompás vígjátékot adnak ma a színházban, Rosen „Nagyzás hőbortja”-t. A főbb szerepeket Bácsné, Rónaszékiné, Delli Angyal, Novák, Hunyadyné, Bács, Tompa, Balassa, Csátár, Rónaszéky és Szendrei fogják játszani.

* Klári. Holnap kerül színpadra először Klári új operette. A rendkívül mulatságos szöveg a reservista élet tréfás epizódjait mutatja be — Roger F. zenéje pedig csupa gracia — és végig kedves és melódiosus. A czimszerepet Pálffy Nina játssza — míg a többi főbb szerep Gergely G., Szathmáry R., Gyöngyi, Hunyady, Főriss, Rónaszéki, Balassa és Szendrei kezében lesz.

* A magyar nemzet története. A Szalay-Baróti féle „Magyar Nemzet Története”-ből a Wodianer czég e nagydíszű millenárius kiadványából, a szokott pontossággal megjelent a 26-ik füzet, mely I. Ulászló uralkodását és Hunyady János kormányzóságát tárgyalja. Mindkét fejezet az elhunyt Szalay József tollából eredt, de Baróti Lajos megtette rajtuk mindama változtatásokat és bővítéseket, melyeket az újabb történeti kutatások magukkal hoztak. A füzet illusztráció részének élén egy gyönyörű kettős műlap áll, mely pompás, színes lenyomatban mutatja Wagner Sándor híres festményt: Mátyás király legyőzi Holubárt. A reproductio valóban művészi értékű és bármily külföldi munkában is méltán oszlopot keltene. A szövegbe nyomott illusztrációk is egytől egyik érdekesek. Ott van pl. Erzsébet királyné arcképe, a bécsi cs. udv. muzeum egy XV. századbeli festménye nyomán, ott van a várnai csatater és egy várna melletti török szent sir, melyet a füzet Wangerheim B. várnai német alkonzul eredeti felvétele után közöl, ott van a várnai csata tervrajza, III. Frigyes császár egy medaillon-képe számos érem stb. Így ez a füzet is minden tekintetben kielégíti a nagy munkához kötött várankosulásunkat. A Szalay-Baróti-féle történet füzeteként 30 kr-ával kapható a Lampel R. (Wodianer F. és fia) könyvkiadó czégnél Budapest Andrassy ut 21. amely igen jutányosan szállítja a műhöz készült remek kivitelű bekötési táblákat is. A füzet képei következők: I. Ulászló király arany pénze. Cesarini Julian emlékére és aláírása. I. Ulászló pecsétje. I. Ulászló király aláírása. A várnai csatater (eredeti fényképről). I. Ulászló ezüstpénze. Ezüstpénz a kormányzónak idejéből. III. Frigyes császár.

* Az „Uj Idők”, Herceg Ferencz lapjának 47. száma most jelent meg a következő tartalommal: A harmadik emeleten, költemény Móra Istvántól. Barnabás története, elbeszélés Rákosi Viktortól. Meg a gölya, költemény Beöthy Lászlótól. Néogrady Antal hásonczimú képéhez. Harmadik csengetés, jelenet, irta: Tábori Róbert. Blaháné szülőháza Lőrinczy Györgytől. Szent Péter esernyője, Mikszáth Kálmántól. Billroth a zenéről. Az új miniszter, irta: Mikszáth Kálmán. Vasparipás ezredék. Számos aktuális apróság és rajz. A kiadóhivatal bárkinak kívánatra ingyen küld mutatványszámot.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A zágrábi ügy epilógusa.

— Végvártárgyalás. —

Mint Zágrábból jelentik, tegnap kezdődött a törvényszék előtt a zászlótüntetés ügyében vádolt 54 tanuló ellen a tárgyalás, mely 3 napra kiterjed. Elnök Rakodczay dr. törvényszéki elnök, vádló Kraljevic államügyész, védő Rusits, dr. Derencsa, Hara mlesio, Vidrio, Mazsura, Potecnyak.

Az általános kérdésekre való kihallgatás és az öt ivre terjedő vádirat felolvasása után a vádlottak kihallgatása következik. A vád mind az 54 vádlottra nézve a büntetőtörvény 302. §-án alapszik, ezenkívül az egyik vád-

lottra nézve a szerb egyház ablakainak bedobásában való részvétel miatt a 279. §-on. Az inkriminált cselekmények: A magyar zászló levétele a diadalkapuról és elégetése.

A tárgyalás részleteiről a következőket jelentik:

A vádlottak kihallgatásával kezdtek meg a végvártárgyalást. Arra a kérdésre, hogy hol laknak, a vádlottak mind azt felelték: A zágrábi törvényszék börtönében.

Fridries Vladimir, előkelő ügyvéd fia elmondja, hogy október 16-ikén elhatározták az egyetemi polgárok, hogy követelni fogják a magyar zászló levételét és hogy a Ferencz József diadalkapunál mindaddig várni fognak, míg a zászlókat leveszik. Tagja dja azt, hogy ők a zászló elégetését is elhatározták.

Elnök: Önök becsületszavukra fogadták, hogy a rend fentartásáról gondoskodni fognak. Az önök eljárására nem tisztességes.

Radics vádlott előadja, hogy már több ízben volt büntetve, egyszer a bán megsértéséért 4 havi fogházra. Prágából pedig a rendőrség kiutasította. Azt állítja, hogy a diákok nem kötelezték magukat arra, hogy elttirik, miszerint a horvát állam jogait figyelmen kívül hagyják. Ok csak azt ígérték, hogy loyálisan fognak viselkedni. Folyton közjogi fejtegetésekbe bocsátkozik, a miért az elnök többször rendreutasítja. Radics előadja továbbá, hogy előre elhatározták a magyar zászló elégetését. A z e g e s z p r o c e s s u s a l e g k i s e b b r é s z e i g e l ő v o l t k é s z i t v e. A Jellasi szobor előtt állottak fel és „Eljen Ferencz József horvát király, szláva Jellasi! Abczug magyarok!” kiáltás közben elégették a zászlót.

Tabasko, Czervaj és a többi vádlottak mindnyájan szolidarisnak jelentik ki magukat és úgy tüntetik fel vétségüket, hogy a király iránti ragaszkodásuknak akartak kifejezést adni.

A védő kérdésére Radics előadja még, hogy a rektor kérte a diákokat, legyenek az egyetemen a király látogatásakor nyugodtak, az utozán a nyituntethetnek, a mennyi jól esik.

Ezt az elnök kétségbe vonta, a mi Radicsot dühbe hozta és kifakadt az elnök ellen.

Az elnök izgatott hangulat közepette napolta el a tárgyalást.

§ Szerelmes történet. Elég mutatós legény volt Mojsza Mojsza borossebesi paraszt, legalább is elég mutatós arra, hogy Kócsi Mihályné fejét elbolondítsa. Szeretkeztek egy titokban az asszony, meg a legény, mikor egyszer — mint a hogy rendszeren történni szokott — a férj együtt kapta őket. Nagy háboru lett azután. Birokra ment a férj meg a szerető, s alaposan eldönggették egymást. A kis regényt az aradi törvényszék fejezte be egy itélettel, mely szerint Kócsi Mihály 14 napig, Mojsza Mojsza pedig 7 napig fog ülni a fogházban.

TÁVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, november 12. (Saj. tud. táv.) A főrendiház mai ülésében a budapesti büntető-törvényszékre vonatkozó, továbbá néhány helyi érdekű vasuti törvényjavaslatot intézett el. Az ülés elején az elnök Szilávy Józsefkoronaőr megemlékezett Pap Gábor püspök haláláról. Végül pedig felolvasták a miniszterelnök egy átiratát a földmívelésügyi miniszteriumban beállt változást illetőleg s a képviselőház egy nuntiumát melyben tudtára adja a főrendiháznak, hogy a főrendiház módosításait a szabad-vallás gyakorlatról szóló törvényjavaslatban a képviselőház elfogadta.

Czirák Béla gróf menesztése.

Budapest, november 12. (Saj. tud. táv.) Czirák Béla gróf távozását a külügyminiszterium osztályfőnöki állásából, táviratunk már jelezte. A táviratnak azt a

kifejezését, hogy „távozik”, módosítanunk kell. Mert nem önkéntes távozásról, hanem formális menesztésről van szó. A gróf ur ebben a fontos pozícióban nagyon mérsékelt tehetségről tett bizonyosságot, elannyira, hogy utoljára is felkérték lemondásának benyújtására.

Ez megtörtént s a hivatalos lap egyik száma közölni is fogja a nyugdíjaztatást. Mi, a szabadelvű párt, csak szívesen látjuk menesztetését. A gróf urat egyházpolitikai szereplése is méltóvá tette arra, hogy politikánk intézésében ne töltsön be olyan pozíciót, a melyhez tehetsége nincs.

Megrendítő baleset.

Budapest, november 12. (Saj. tud. táv.) Megrendítő baleset történt Bethlenben. A súlyos baleset a köztisztviselőben álló Bethlen Pál grófot, Besztercze-Naszód vármegye főispánját és családját érte. Ida nevé gyönyörű 15 éves leánya két nevelőnőjével és Bethlen András gróf gyermekeivel Bethlenben a Szamos partjára sétáltak ki és séta közben rámentek a parthoz kikötött tutajokra. A grófkisasszony a magyar nevelőnővel, Len Annával szerencsétlenül a Szamosba esett, melynek sebes árja elragadta mindkettőjüket. A francia nevelőnő, láttára a szerencsétlenségnek, melybe a grófkisasszony került, megmentésére sietett. Azonban a helyett, hogy segíthetett volna, a víz árával küzdőköt is magukkal rántották. A helyszínére sietett segítségnek a két nevelőnőt még sikerült életben megmenteni, a fiatal gyönyörű grófkisasszonyt azonban csak félóra múlva s akkor is halva tudták csak megtalálni a gát zsilipjénél. — A megrendítő baleset híre leirhatatlan bánatot borított a súlyosan meglátogatott, közszeretettben álló főúri családra. A szerencsétlenség az ismerősök és tisztelők nagy számában a legmélyebb részvétet keltette.

Prileszky Tádé halála.

Budapest, nov. 12. (Saj. tud. táv.) Szilágyi Dezső képviselőházi elnök táviratot kapott, amely szerint Prileszky Tádé képviselő meghalt. Prileszky évek hosszán tagja volt a képviselőháznak s tevékeny részese a közéletnek. Halála a szabadelvűpártot egy régi, oszlopos tagjától fosztja meg.

A nyitrai választás.

Budapest, november 12. (Saj. tud. táv.) A bíráló bizottság ma megkezdte a nyitrai képviselőválasztás tárgyalását. Az eddigi kifogások nagyrészt csak derűtséget keltettek.

A tőzsde.

Budapest, november 12. (Saj. tud. táv.) Erdekes jelensége a legutóbb lezajlott tőzsdei zavaroknak, hogy nagyon sokakat rengetegül megviselt s hogy e sokak közt igen sokan vannak a közélet emberei közül is. Azt mondják, hogy vannak képviselők, akik százezerre menő veszteségeket szenvedtek. Persze ezeken legkevésbé fog meglátszani a veszteség, mert hátuk mögött ott áll nagy magánvagyonuk. De a börzeügynökök közül nem egynek az existenciája van kockára téve s ezek aggódva várják az ultimat, a leszámolást, hacsak váratlanul a viszonyok nem javulnak és kinem segíti őket a kétségtelen zavarból. Erre azonban alig van

kilátás, mert a bankok nem valami nagyon igyekeznek a piacz pénzhányán segíteni, s mert a pénzügyminiszter sem hajlandó a zavaron nagyobb kamatnélküli kölcsönrel segíteni.

Wlassits beszéde.

Temesvár, november 12. (Saj. tud. táv.) Wlassits, a tiszteletére rendezett banketten beszélt. Kijelentette, hogy békés együttműködést ajánl a kormány minden, ugyanazon elvi alapon álló politikusknak, de fuzióval nem kínáltak meg senkit. A kormány legközelebbi programját képezi a közigazgatás reformja, melyről áprilisban a belügyminiszter négy javaslatot (ezek: a városok, községek és a garanciális javaslatok) tesz közzé, kérve az egész ország legbelsőbb kritikáját. Azon állítás, mintha a kormány készülne a papi javak secularizációjára, hazug rágalom.

A zágrabi zászlósértés.

Zágráb, november 12. (Saj. tud. táv.) A zászlósértés tárgyalásán Radics jogász a bíróság eljárását tisztességtelennek mondotta. Az elnök ezért elítélte négy nap magánzárkára, kemény fekhelyre.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlővessző behozatali tilalom.

A földművelésügyi m. kir. miniszter a szőlővesszőnek külföldről való behozatalára nézve a következő rendeletet adta ki:

A filloxera pusztításai folytán ez előtt a hazai szőlőbirtokosok közül többen részint a vezetésem alatt álló ministerium útján részint pedig ennek engedélyével közvetlenül külföldről, leginkább Franciaországból szerezték be az új szőlőültetésekhez szükséges szőlővesszőket.

Mint hogy azonban a múlt években a külföldön újabb szőlőbetegségek léptek fel, ezek esetleges behurcolásának meggátolása végett múlt évi október hó 4-én 59434 szám alatt kiadott rendelettel a szőlővesszőknek külföldről (ide értve Ausztriát is) és Horvát-Szlavonországból a szorosabb értelemben vett Magyarországra való behozatalát, valamint az országon való átvitelét feltétlenül tiltottam.

Ezt a rendeletet továbbra is változatlanul fentartom s mint hogy a tavaszi ültetéshez szükséges szőlővesszőket a szőlőbirtokosok rendszerint már az előző év őszén vagy telén megszerezték, felhívom a törvényhatóságokat, hogy múlt évi október hó 4-én 59434 szám alatt kelt rendeletnek hatályban maradásáról illetőleg a szőlővessző behozatalára és átvitelére vonatkozó tilalomról saját közegeit, továbbá a szőlőbirtokosokat s általában a közönséget a legszélesebb alapon mielőbb tájékoztassa s a birtokosok az előbb említett rendeletre emlékeztetvén, figyelmeztesse, hogy a szőlővesszőknek külföldről vagy Horvát-Szlavonországból való megrendelésétől, az 1883: XVII. t. cz. 12-ik §-ában megállapított büntetés s az illető szőlővesszők esetleges megsemmisítése folytán őket érhető károsodás terhe alatt — saját érdekükben — óvakodjanak.

A törvényhatóságokat pedig utasítom, hogy szigorúan őrködjék a felett, hogy szőlővesszők se külföldről (ide értve Ausztriát is) se Horvát-Szlavonországból a törvényhatóságok területére be ne hozassanak, se át ne szállítsassanak, s ha nyomra jönne, vagy jelét látna annak, hogy valahova a szorosabb értelemben vett Magyarországra határon kívül eső területéről szőlővessző szállítatik vagy rendeltetik meg, annak behozatalát, továbbítását vagy kiszállítását azonnal ne csak a legerélyesebben akadályozza meg, hanem az illető szőlővesszőket vagy származási helyére küldesse vissza, vagy ha a jogos rendelkező inkább úgy kívánna, kobjozza és égettesse el, ez intézkedésen kívül azonban minden esetre az 1883:

XVII. t. cz. 12 és 18. §-ainak rendelkezéseivel képest, a megrendelő, továbbító (szállító) vagy átvető ellen, az elkövetett kihágás miatt az eljárást a legszigorubbán indítsa meg, s erről egyidejűleg ide is tegyen jelentést.

Végül értesitem a törvényhatóságokat, hogy szakközvegyeimet egyidejűleg utasítottam, hogy ha tudomásukra jutna, hogy az országba valaki szőlővesszőt hozott be, erről az illetékes hatóságnak — a kihágási eljárás megindítása végett — azonnal tegyenek jelentést, s a hatósági eljárást a maguk részéről is támogassák.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenge és Balog ország jelentése. —

Budapest, november 12.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv gyöngén volt, s az irányzat osendes lett. Elkelet 15000 mm. 2 és fél 5 krral olcsóbb árakon.

	mmásos	kggramm	frt
Tiszavidéki	300	82.	7.25
"	150	81.	7.20
"	200	81.	7.17 ^{1/2}
"	300	81.	7.17 ^{1/2}
"	300	81.	7.20
"	400	81.	7.22 ^{1/2}
"	200	80.	7.15
"	200	80.	7.17 ^{1/2}
"	100	79.	6.07 ^{1/2}
Pestvidéki	300	80.	7.10
"	100	79.	6.95
"	100	79.	6.97 ^{1/2}
"	300	78.	7.05
"	100	78.	7.10
"	100	77.	7.—
"	100	77.	6.90
Tolnai	1500	76.	6.75
"	2400	75.	6.70
Felső-tiszai	100	80.	7.07 ^{1/2}
Bolgár	1500	77.	5.87 ^{1/2}
"	1500	77.	5.85

Határidőüzlet: Amerikából ma igen lanya árfolyamokat jelentettek, s nálunk szintén lanyhán indult az üzlet buzában és tengeriben s tekintettel a gyenge keresletre ugy is zárultak.

Zárul 12 órakor:

Ossi buza	6.54—6.55
Buza május—juniusra	7.01—7.02
Tavaszi rozs	6.42—6.43
Ossi rozs	6.15—6.25
Tengeri május—juniusra	4.80—4.81
Tengeri július—augusztusra	5.93—5.94
Tavaszi zab	6.11—6.12
Ossi zab	5.80—5.90
Repeze	10.85—10.90

Külföld: New-York: búzára 1—1^{1/4}, tengerire ^{1/8}—^{1/2} alacsonyabb. Chicago: búzára 1—1^{1/8}, tengerire ^{1/4} alacsonyabb. Páris és London lanya, Liwerpool tartott.

Értéktőzsde: Változatlan árfolyamokon indult az üzlet s rendkívül gyenge üzletmenet következtében ugy is zárultak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	372.—
Magyar hitelrészvény	440.—
Osztrák államvasut	357.—
Rima-Murányi	346.—
Lombard	100.—

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1896. évi november hó 11-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar elsőrendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kigran felüli sulyban) —. —. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) —. —. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kigran felüli sulyban) 54.—55. krig. Fialat közép (pkint 251—320 kigr sulyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (pkint 250 kigr. terjedő sulyban) 54.—55. krig. II. Magyar sdedett: Nehéz (páronkint 280 kigran felüli sulyban) —. —. krig. — Közép (pkint 220—280 kigr. sulyban) —. —. krig. — Könnyű (pkint 220 kigrig terjedő terjedő sulyban krig. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kigran felüli sulyban) 56.—57. krig. Közép (pkint 220—260 kilogr. sulyban) 56.—57. krig) — Könnyű (pkint 220 kigrig terjedő sulyban) 55.—56. krig. — Sertésleltetés szám 1896. nov. hó 8-án volt készlet 1908 darab. 1896. november hó 9-én felhajtator: 599 darab. 1896. november 9-én elszállított: 640 db. 1896. november 11-én maradt készletben 1862 darab. A hízottsertés üzletirányzata: Változatlan.

Szesszlet.

— November 12. —

Maj jegyzéseink: Kászár nagyban nyers szesz 51 forint 50 krajczár, kicsinyben 52 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter ^{1/2} beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 12. d. n. 6 óra.

Buza bászági új	6.70—7.15
Buza tiszavidéki	6.75—7.20
Buza pestvidéki	6.70—7.15
Buza fejérmegyei	6.70—7.15
Buza bácskai	6.80—7.25
Roze új, elsőrendű	6.40—6.45
Roze új, másodrendű	6.35—6.40
Arpa takarmány	6.10—6.30
Arpa égetni való	5.60—6.40
Arpa sörfőzdei	7.—8.25
Zab	6.—6.40
Tengeri bászági	—
Tengeri másnévű	4.20—4.85
Káposzta-repeze bászági	—
Kóles	5.40—5.75
Buza márczius—április	6.96—6.98
Buza szeptember—október	—
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.59—6.41
Tengeri május—június	4.57—4.59
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	6.09—6.11
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repeze augusztus—szeptember 1894.	10.85—10.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. november 12.

Magyar aranyjárdék 4 ^{1/2} %	119.—
Magyar koronajárdék 4 ^{1/2} %	97.75
Magyar arany 4 ^{1/2} %	123.75
Magyar ezüst 4 ^{1/2} %	100.50
Magyar keleti vasut 1878.	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar italmegváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereségy-sorsjegy kölcsön	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	138.—
Osztrák papírjárdék	98.50
Osztrák járdék ezüst	98.50
Osztrák járdék arany	119.50
Koronajárdék	99.50

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsdén.

— Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. —

Bécs, 1896. november 12.

Magyar koronajárdék %	100.—
Magyar hitelrészvény	436.—
Osztrák hitelrészvény	372.—
Anglóbank részvény	184.—
Laenderbank részvény	237.—
Bécsi bankgyesületi részvény	145.50
Osztrák államvasut részvény	358.—
Déli vasut részvény	98.50

Aradvárosi

Évadbérlet
47. szám.

színház.

Évadbérlet
47. szám.

Szardán, 1896. november 13-án

A nagyzás hóbortja.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Rosen Gyula. Fordította: Kuliffay Ede.

S Z E M É L Y E K:

Ringheim, bankár	Balassa J.
Eugenia, szül. Almond grófné, neje	Bácsné.
Berta, leányuk	Angyal Ilka.
Teréz, leányuk	Novák Irén.
Waller Kocárd, földbirtokos	Csatár Gy.
Anna, szül. Ringheim, neje	Tolnainé.
Konrad, fiuk, 16 éves	Delli Emma.
Lauter, nyugalmazott őrnagy	Bács K.
Henrik, fia, Ringheim könyv íróje	Tompa K.
Ringheim Mari	Rónaszékine.
Dr. Ander Róbert, a széptan tanára	Gál Gyula.
Dr. Markl Agoston	Szendrei M.
Cornelius, Ander szolgálja	Rónaszéki.
Jeanetta, komorna Ringheimnal	Körösy J.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NEVSORA.

— November 12. —

Fehér Kereszt szálloda: Dr. König Gyula tanár, Budapest. Holländer Mór kereskedő, Budapest. Dr. Fehérpataky László egyetemi tanár, Budapest.

Vass szálloda: Király Ferencz magánzó, Seprős. Fridmann Jakab kereskedő, Budapest. Schwarz Adolf kereskedő, Bécs. Sommer Gyula kereskedő, Budapest. Heskovits Manó kereskedő, Zám. Kohn Albert kereskedő, Szeged. Kaufmann Károly kereskedő, Pankota. Weisz M. kereskedő, Seprős. Stern Mór kereskedő, Budapest. Polák Gyula kereskedő, Bécs. Serbán Koszta birtokos, Acsuva. Füzesséry Kálmán ügyvéd, Makó. Krisztián Bernát kereskedő, Ausig.

Vasúti szálloda: Pórnin Viktor plébános és neje, Kerpécs. Possert Ferencz birtokos, Butyin.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

22950/1895.

Hirdetmény.

A múlt m. kir. földművelésügyi miniszterium a f. évi szeptember 12-én 67742 sz. a kelt rendeletében foglalt rendelkezéseket hatályon kívül helyezvén, közhírré teszük, hogy az alsó-ausztria cs. kir. helytartóság f. évi szeptember hó 10-én 84899. és f. évi október hó 15-én 97615. sz. a kelt értesítése szerint a kérdő állatoknak (szarvasmarha, juh és kecske) arad vármegyéből valamint arad városából alsó-ausztriába való bevitelét további intézkedésig megtiltatta.

Mindazáltal a szabad forgalomból a száj és köröm fájás esetleges behurcolásának megakadályozása végett kizárt, ezen törvényhatóságok vézmentes közsegeiből egészséges szarvas-

marha Bécs Szt-Marxra az alábbi feltételek-mellett vasuton továbbra is bevihető.

1. A szállítványokat kísérő marha levélen az állatok kifogástalan egészségi állapota valamint a származási hely vézmentesége hatóságai állatorvos által igazolandó.
2. Az ólomzárral ellátott vasuti kocsikra, melyekben az itt felsorolt vidékekről származó szarvasmarhát szállítják, riktó színű Sauchenverdächtige Thiere feliratu ragczedulákat kell ragasztani.
3. A szarvasmarhák Szt-Marxra az állat-rakodó alsó részén rakandók ki és ha a foganatosított állatorvosi vizsgálat után egészségesnek találtattak a Szt-marxi vágóhid és istállóiba a veszteglő téren keresztül a legrovidebb uton elhajtandók.

A szarvas marhák szombaton 9-2-ig a vesztegvásáron eladandók ezután kizárólag a Szt-marxi unter meidlingi gumpendorfi és hor-

nalsi, csupán ezen czéla rendelt veszteglő istállóba szállíthatók.

5. A vesztegvásárról az nap el nem vitt szarvasmarhát feltétlenül a bécs-szt-marxi vágóhidra szállítandók és ugyanott levágandók.
6. A szarvasmarhák 8 nap alatt levágandók.
7. A nem közvetlenül mészárosok számára eladott szarvasmarhák minden hét pénteki napján a vesztegvásárra felhajthatók.

Az itt felsoroltak Budapest székesfőváros és budapesti marhavásárról származó kérdő állatok Alsó-Ausztriába való szállításának feltételeit nem érintik s egyuttal megjelyeztetik, hogy az ezen törvényhatóságok területén feladandó sertések szállítására nézve továbbá f. év 40.394. és 44.706. illetőleg a pótlásukra kiadott rendeleteim irányadók.

Arad, 1895. október 2. —

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Ervényes 1895. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,07	3,56	1,35
Csaba	2,23	5,52	4,37
Kétegyháza	2,54	6,10	5,08
Lőkősháza	3,12	—	5,26
Kurtics	3,28	6,34	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,52	6,10

Arad—Budapest

	d. e.	reggel	este
ARAD indul	11,20	8,18	9,40
Sofronya	11,36	—	9,58
Kurtics	11,49	8,36	10,12
Lőkősháza	12,05	—	10,30
Kétegyháza	12,28	9,01	10,59
Csaba	1,19	9,23	11,44
Szolnok	4,14	11,19	2,53
BUDAPEST érkezik	7,20	1,10	6,10

Erdély felé

	d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD indul	2,30	6,35	4,30	7,02
Glogovác	2,44	6,46	4,42	—
Györök	3,14	7,06	5,04	—
Paulis	3,31	7,17	5,15	—
Radna-Lippa	3,56	7,34	5,38	7,47
Konop	4,30	7,57	5,57	—
Berzova	4,50	8,18	6,18	—
Tótvár	5,21	8,35	6,39	—
Soborsin	5,40	8,58	6,58	8,48
Piski	—	11,17	9,24	10,18
Gyulafehérvár	—	12,51	11,01	11,18
Tövis érkezik	—	—	11,20	11,40

Erdély felől

	éjjel	éjjel	délután
Tövis indul	3,36	3,19	—
Gyulafehérvár	3,59	4,04	—
Piski	5,07	6,05	—
Soborsin	6,34	8,20	4,00
Tótvár	—	8,37	4,20
Berzova	—	9,02	4,49
Konop	—	9,19	5,07
Radna-Lippa	—	9,49	5,45
Paulis	—	10,02	6,01
Györök	—	10,15	6,17
Glogovác	—	10,38	6,46
ARAD érkezik	8,08	10,50	6,59

Arad—Csaba—Nagyvárad

	reggel	délut.
ARAD indul	5,15	8,56
Sofronya	5,23	4,17
Kurtics	5,42	4,43
Lőkősháza	5,58	5,10
Kétegyháza	6,16	6,10
Kigyós	6,28	6,31
Csaba	6,01	6,46
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—

Nagyvárad—Csaba—Arad

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul	—	4,25
Csaba	7,09	7,17
Kigyós	7,24	7,30
Kétegyháza	7,47	7,44
Lőkősháza	8,13	8,08
Kurtics	8,36	8,20
Sofronya	8,52	8,32
ARAD érkezik	9,10	8,47

Arad—Szeged

	reggel	d. e.	d. u.
ARAD indul	4,45	9,00	4,10
Szt-Tamás	5,10	9,22	4,40
Pécska	5,29	9,38	5,08
Battonya	5,59	10,01	5,46
Tompa	6,12	10,11	5,59
Mezőhegyes	6,55	10,40	6,43
Csanád-Palota	7,18	11,00	7,03
Nagylak	7,34	11,15	7,22
Apátfalva	7,56	11,35	7,19
Makó	8,20	11,58	8,30
Kis-Zombor	8,36	12,14	8,49
SZEGED érkezik	9,27	1,00	9,50

Szeged—Arad

	este	d. u.	regg.
SZEGED indul	6,10	2,19	3,20
Kis-Zombor	7,00	3,12	4,23
Makó	7,24	3,33	5,04
Apátfalva	7,47	3,55	5,23
Nagylak	8,07	4,21	5,54
Csanád-Palota	8,22	4,39	6,12
Mezőhegyes	8,50	5,12	6,50
Tompa	9,12	5,33	7,16
Battonya	9,24	5,45	7,30
Pécska	9,48	6,09	8,01
Szt-Tamás	10,01	6,21	8,18
ARAD érkezik	10,23	6,42	8,43

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza

	d. e.	este
UJ-SZT. ANNA indul	8,00	6,30
Simánd	8,38	6,51
Kisjénő-Erdőhegy	9,18	7,33
Székudvar	9,34	7,50
Sikló	9,51	8,05
Ottlaka	10,05	8,19
Elek	10,20	8,35
KÉTEGYHÁZA érkezik	10,35	8,50

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna

	reggel	d. u.
KÉTEGYHÁZA indul	5,20	8,00
Elek	5,33	8,18
Ottlaka	5,43	8,30
Sikló	5,54	8,43
Székudvar	6,06	8,57
Kisjénő-Erdőhegy	6,25	4,23
Simánd	6,48	5,52
UJ-SZT.-ANNA érkezik	7,12	5,20

Mezőhegyes—Kétegyháza

	d. e.	este	regg.
MEZŐHEGYES ind.	10,38	6,50	7,00
Kamarásmajor	10,49	7,04	7,10
Nesze	10,56	7,14	7,17
Kovács-háza	11,08	7,36	7,32
Bánhegyes	11,26	8,01	7,52
Megyesegyháza	11,44	8,24	8,12
Bánkut	11,55	8,39	8,23
KÉTEGYHÁZA ér.	12,13	9,00	8,40

Kétegyháza—Mezőhegyes

	reggel	délután	este
KÉTEGYHÁZA ind.	5,16	8,10	6,20
Bánkut	5,34	8,31	6,39
Megyesegyháza	5,45	8,48	6,52
Bánhegyes	6,01	4,10	7,11
Kovács-háza	6,17	4,32	7,31
Nesze	6,27	4,44	7,44
Kamarás-major	6,34	4,53	7,53
MEZŐHEGYES ér.	6,44	5,05	8,05

Arad—Temesvár

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul	6,20	11,30	5,00
Uj-Arad	6,31	11,54	5,21
Németságh	6,42	12,19	5,47
Vinga	7,08	12,47	6,14
Orozifalva	7,20	1,04	6,34
Merczifalva	7,31	1,20	6,52
Szt.-András	7,43	1,39	7,12
TEMESVÁR érkezik	8,01	2,05	7,39

Temesvár—Arad

	reggel	d. u.	este
TEMESVÁR indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,46	1,41	9,29
Merczifalva	9,04	1,59	9,49
Orozifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,26
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD ér.	10,43	3,44	10,53

Arad—Nagy-Halmagy

	reggel	d. u.	d. e.
ARAD indul	6,40	4,50	11,55
Ötvönes	6,57	5,10	12,17
Zimánd-Ujfalu	7,03	5,17	12,24
Uj-Szt-Anna	7,25	5,41	12,43
Világos	7,47	6,05	1,16
Muszka-Magyarád	7,54	6,12	1,24
Pankota	8,04	6,23	1,36
Apatelek	8,32	6,54	2,12
Borosjenő	8,42	7,05	2,24
Bokszeg-Beél	9,05	7,23	2,52
Borossebes-Buttyin	9,34	3,00	3,35
Almás-Alcill	10,02	3,23	4,09
Gurahoncz-Jószásh.	10,16	3,42	4,25
Guravoj	10,30	3,56	4,40
Acsuzsa	10,37	4,03	4,46
Talács	10,49	4,15	4,58
Halmagy-Csúcs	11,—	4,26	5,08
NAGY-HALMAGY érkezik	11,15	4,31	5,24

Nagy-Halmagy—Arad

	reggel	d. u.	reggel
NAGY-HALMAGY indul	3,15	1,40	5,41
Halmagy-Csúcs	3,31	1,56	5,58
Talács	3,41	2,06	6,07
Acsuzsa	3,54	2,19	6,20
Guravoj	4,—	2,25	6,25
Gurahoncz-Jószáshely	4,14	2,39	6,40
Almás-Alcill	4,29	2,54	6,57
Borossebes-Buttyin	5,01	3,26	7,32
Bokszeg-Beél	5,29	3,54	8,06
Borosjenő	5,54	4,18	8,41
Apatelek	6,04	4,28	8,52
Pankota	6,41	5,04	9,29
Muszka-Magyarád	6,47	5,10	9,36
Világos	6,54	5,17	9,44
Uj-Szt-Anna	7,23	5,45	10,13
Zimánd-Ujfalu	7,40	6,08	10,36
Ötvönes	7,45	6,12	10,42
ARAD érkezik	8,03	6,34	11,08

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul	8,50	7,11
Csermő érkezik	9,40	8,00

Csermő—Borosjenő

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,10
Borosjenő érkezik	5,40	4,08

Borossebes—Monyháza és vissza.

	d. e.	d. u.
BOROSSEBES-BUTTYIN indul	9,44	3,09
Déna	10,34	2,23
MENYHÁZA ér.	11,11	2,45

Csanádvármegye alispánjától.

12582/1895. al.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Csanádvármegye törvényhatósági bizottságának f. évi 279 kgy., 11272 ikt. szám alatt hozott határozata folytán a Makó város és Battonya község területén keresztlvonuló közúti átkelési szakaszoknak kiburkolása körüli és a nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 54482/1895. sz. határozatával jóváhagyott tervek szerinti munkálatok foganatosításának biztosítása céljából 1895. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 10 órájára a megyei székhelyen tartandó újabb zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A kiburkolandó utszakaszok a következők:

Makón:

1. A vasutiállomáshoz vezető-ut 0.260 km.
 2. A Lonovits-ut 0.720 "
 3. Az állami közút 4.370—5.530 km. közötti része 1.160 "
 4. A makó—hmvásárhelyi közút 0—1.9 km. közötti része 1.900 "
 5. A makó—tótkomlói közút 0—1.5 km. közötti része 1.500 "
- Összesen 5.540 km.

Battonyán:

1. A vasuti állomáshoz vezető ut 0.350 "
 2. A battonya—tornyai közút 0—1.8 km. közötti része 1.800 "
- Összesen 2.150 km.
Mindössze 7.690 km.

A kiburkolandó utszakaszok területe lesz és pedig Makón a piacsterrel együtt az ottani járdák és átjárók szélességének újabb megállapítása után 52230 m².
Battonyán 13724 "

Mindössze 65954 m².

Ajánlatok elfogadtatnak idomított, ciklops kő, keramit, asphalt és asphalt macadam burkolatra.

Az ajánlattevők kötelesek ajánlataikban a szóban levő utburkolat foganatosítása körül előforduló összes és az előmértekben, valamint a részletes feltételek 6. a), g) pontjaiban körtűfirt munkák egységárait számokkal és betűkkel kiírni.

Miután keramit, asphalt vagy asphalt macadam burkolat alkalmazása esetében is a közutak lejárói ciklops kőburkolattal fognak elláttatni, okvetlen szükséges, hogy előbbi három burkolat bármelyikére szóló ajánlatokban a ciklops kőburkolatra vonatkozó egységárai is megállapíttassanak.

Az építési költségek 50 évre szóló fél-évi előterjesztési járulékokban állapítandók meg.

A burkolat készítésével kapcsolatosan annak fenntartására nézve is ajánlat teendő; megjegyztetik, hogy a fenntartási költségek minden év végén készpénzben fognak fizettetni.

Az ajánlatok vonatkozhatnak az összes vagy külön-külön egyes utszakaszokra és külön a makói piacster kiburkolására nézve.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálatok készítésére és fenntartására vonatkozó ajánlataikat f. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 10 órájáig alulírottak átadják és az ajánlatokhoz kötbér gyanánt az általuk kívánt

egy évi törlesztési járulékot készpénzben vagy elfogadható értékpapirban csatolják. Későbbben érkezett, vagy nem kellően szerkesztett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A munkálatokra vonatkozó összes műveletek, nevezetesen, tervek, előmérték, műleírás, általános és részletes feltételek A. és G. részletes határozatok és szerződési minta az itteni m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Makón, 1895. évi november hó 5-én.

Meskó,

1206

alispán.

13835/1895 kh.

Végzés.

A város területén újabb gazdátlan kutyák kóborolt, mely egy embert harapott meg, a gyeptérre szállítván, rajta még élő állapotban a veszélyesség kor. állapotban meg, a miért is az 1888. évi VII. t. oz. 68 §-a s a 40000/888 sz. a. magasrendelet 188 §-a alapján 13230/kh sz. a. kiadott száj kosarazási rendeletet 1895 évi december hó 20-ig terjedő 40 napra meghosszabítom.

Erről a város közönségét tudomásvétel és alkalmazkodásul azzal értesitem, hogy a kitett idő alatt száj kosár nélkül járó kutyák elfogatni és a gyeptéren megsemmisíteni fognak, míg a tulajdonos a hivatkozott törvény 154 §. i) pontja alapján büntettetni fog.

Arad, 1895. évi november 11-én.

Sarlót,

főkapitány.

22094/1895.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 62609/95. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhírré teszszük, hogy Franciaország és Schweicz között vámpolitikai tekintetben fennállott kivételes állapot megszűnván, a Franciaország által ekép Schweicznak nyújtott vámmérséklések között oly engedmény van, melyek a mi kiviteli termékeinkre is kiterjednek.

Ezen mérséklések a következőkben foglalhatók össze:

T. sz.	Az áru megnevezése	Egység	a korábbi jelenlegi minimális vámtétel frank	frank
512. bis	Hydraulikus gépek, szivattyúk, ventilátorok 800 kgm-nál nagyobb súlyúak, ha legalább 50% öntvényt tartalmaznak	100 kgr.	10	8
524.	Dynamo-elektikus gépek 5000 kgnál nagyobb súlyúak, ha 50% öntvényt tartalmaznak	100 "	20	12
2000—5000 kgr.	súlyúak ha legalább 50% öntvényt tartalmaznak	100 "	20	18
527. bis	hűtőkészülékek 250 kgm-nál nagyobb súlyúak	100 "	15	14
536.	Indító-készülékek dynamo elektikus gépekre, valamint azoknak egyes részei, ha súlyuk 2000 klogrm-nál nagyobb	100 "	75	35
1000—2000 kgrm.		100 "	75	40
200—1000 kgrm.		100 "	75	45
7—200 kgrm.		100 "	75	60
536. bis	Ivlámpák (nyulátorok)	100 "	15	60

Arad, 1895. október 12-én.

Arad sz. kir. város tanácsa.

21130/95.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszter ur 81945/95 sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhírré teszszük, hogy löfegyverek és löszerek, valamint ezek alkatrészeinek Abyssiniába való kivitele tilos.

Ezen tilalom megszegése az 1879 évi XL. t. cz. I. §-a értelmében kihágást képez s az azt követő a löfegyverek és löszerek elkobzásán belül az 1879. évi XL. t. cz. 34. §-a alapján egy hónapig terjedhető elzárással és 300 forintig terjedhető börtönbüntetéssel büntettetik.

Arad, 1895. szept. 28.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak Üzletvezetősége Aradon.

20614/L. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Aradi Üzletvezetősége a vonalai részére 1896 és esetleg a következő 1897 és 1898 években szükséges pályafentartási fák szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1896 évben körülbelül az alábbi mennyiségek szükségeltetnek:

- 128.0 m² jegenye fenyő deszka,
- 27.0 " lucz fenyő deszka,
- 15.0 " szélmentszeten jegenye fenyő deszka,
- 382.0 " faragott puhafa,
- 225.0 " faragott tölgyfa,
- 116.0 " jegenye fenyő palló,
- 50.0 " tölgyfa palló,
- 25.0 " szélmentszeten jegenye fenyő palló
- 52.0 " kemény szálfá,
- 44.0 " puha szálfá,
- 86.0 " puha széldeszka,
- 230000 darab fedő zsindeley

A szállítandó pontos mennyiségek és méretek szállítóval legkésőbb folyó évi december hó 10-ig közöltetnek; az 1897 és 1898 években szállítandó fák az előző év november havában rendeltetnek meg.

Az 1896 és esetleg 1897 és 1898 évre megrendelt fanemek ugyanez évi ápril hó végéig szállítandók be.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1896 évre történő megrendelés alkalmával a tájékozással szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fák 30 %-kal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyszintén arra jogot, hogy a szállítás év folyamán 30% erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1895 évi november hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be az üzletvezetőség I. osztályánál. A bántópenz pedig november 19-én déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A pályázati feltételek és a méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi kamaránál megtekinthetők s az aradi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltathatók, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek, valamint az általános szállítási feltételek, és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek szintén megtekinthetők minden üzletvezetőségnél s készpénz fizetés mellett szerzethetők meg az Igazgatóság nyomtatványtárából.

Aradon 1895 október hóban.

Az Üzletvezetőség.

338/337—1895. k. i. b.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város törvényhatósági területén rendszeresített I. és II. állami anyakönyvi kerületekben az állami anyakönyvvezetők hivatalos óráit követőleg állapítjuk meg:

Hétköznapokon: d. e. 9-től 12 óráig.

" " d. u. 3-tól 5 "

Vasár- és ünnep-

napokon d. e. 9-től 12 "

Arad szab. kir. város

közigazgatási bizottsága